

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมกิจการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวและการรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมนั้นจะต้องมีมาตรการที่
ดำเนินไปควบคู่กันเนื่องจากการท่องเที่ยวจะเติบโตได้จะต้องมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและ
สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และยั่งยืนตลอดไป โดยที่มาตรการทางกฎหมายในเรื่อง
ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมการท่องเที่ยวนี้มีสาระสำคัญดังนี้

กฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

1. ธรรมนูญเพื่อยุโรป (A constitution for Europe)

บทบัญญัติแห่งธรรมนูญเพื่อยุโรปเป็นก้าวสำคัญแห่งการบูรณาการของสหภาพยุโรป
โดยที่การบูรณาการนั้นตั้งอยู่บนรากฐานของหลักประชาธิปไตยและการเคารพทางกฎหมาย เป็น
การพิสูจน์ประสิทธิภาพในการทำงานของประเทศสมาชิกทั้ง 25 ประเทศว่าสามารถที่จะจัดการ
ประเทศของตนต่อความท้าทายในอนาคตที่จะเกิดขึ้นได้หรือไม่

ธรรมนูญเพื่อยุโรปยังส่งเสริมให้ประชาชนในยุโรปได้เข้าใจบทบาท หน้าที่และความ
รับผิดชอบของสหภาพยุโรปและยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศสมาชิกด้วย

ธรรมนูญเพื่อยุโรปไม่ได้เข้ามาแทนที่รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศสมาชิกที่เป็น
กฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศนั้นแต่ธรรมนูญเพื่อยุโรปจะดำรงอยู่คู่กับรัฐธรรมนูญของ
ประเทศที่เป็นสมาชิก โดยที่จะมีขอบเขตอำนาจของตนเอง

บทบัญญัติของธรรมนูญเพื่อยุโรปนั้นสามารถแบ่งแยกได้เป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 กำหนดความหมาย วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ กระบวนการตัดสินใจ และ
สถาบันต่างๆของสหภาพยุโรป นอกจากนี้ยังได้กำหนดถึงสัญลักษณ์ของสหภาพยุโรป ความเป็น
พลเมือง วิถีชีวิตประชาธิปไตย และการเงินการคลังของสหภาพยุโรป

ส่วนที่ 2 เนื้อหาเกี่ยวกับ กฎบัตรสิทธิขั้นพื้นฐาน (Charter of Fundamental Rights) ของ
พลเมืองยุโรป

ส่วนที่ 3 ได้กล่าวถึงนโยบายเกี่ยวกับกิจการภายในและภายนอกของสหภาพยุโรป
ตลอดจนกลไกการทำงานต่างๆของสหภาพยุโรป

ส่วนที่ 4 ธรรมนูญทั่วไปและธรรมนูญสุดท้าย บัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการบังคับใช้และ
การแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ธรรมนูญเพื่อยุโรปได้มีบทบัญญัติที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม
ดังนี้คือ

1. ให้นำหลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาใช้ในโครงการต่างๆของสหภาพยุโรปซึ่ง
หลักการดังกล่าวนี้ได้ปรากฏให้เห็นได้ชัดในการประชุมระดับโลก ณ นคร ริโอ เด จาเนโร เมื่อปี
ค.ศ. 1992 จัดโดยองค์การสหประชาชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
เกิดความสมดุลกับสิ่งแวดล้อม

2. ให้กำหนดเป็นสิทธิพื้นฐานและผนวกมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปในนโยบายของ
สหภาพยุโรป

3. ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปนั้นเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากประเทศ
สมาชิกได้รับผลกระทบอย่างมากจากภัยธรรมชาติและภัยจากมนุษย์

4. พลเมืองยุโรปและองค์กรต่างๆ เช่น องค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมสามารถแสดงความคิด
เห็นได้ นอกจากนี้ยังสามารถให้คำปรึกษาในนโยบายต่างๆได้ โดยเฉพาะนโยบายด้าน
สิ่งแวดล้อม หากพลเมืองยุโรปจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ล้านคนยื่นข้อเรียกร้องไปยังคณะกรรมการ
ยุโรป เพื่อเสนอปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในกรณีนั้นเข้าสู่การพิจารณาได้

5. สนับสนุนการใช้พลังงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นโยบายประหยัดพลังงานและ
นโยบายพัฒนาพลังงานรูปแบบใหม่ เพื่อปรับปรุงรูปแบบที่มีอยู่เดิม (อภิญา เลื่อนฉวี, 2548, หน้า
42)

2. หลักการกรุงสตอกโฮล์มว่าด้วยเรื่อง สิ่งแวดล้อมของมนุษยชาติ ค.ศ. 1972

หลักการตามที่ปรากฏอยู่ในประกาศหลักการกรุงสตอกโฮล์มในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมาย
สิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ คือ หลักการข้อที่ 21 และข้อที่ 22 โดยหลักการดังกล่าวมีข้อความดังนี้
หลักการข้อที่ 21

รัฐมีสิทธิอธิปไตยตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติและหลักการกฎหมายระหว่างประเทศที่จะ
แสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของตนตามนโยบายสิ่งแวดล้อมที่ได้วางไว้และมีความ

รับผิดชอบที่จะต้องให้หลักประกันว่ากิจกรรมภายในเขตอำนาจและความควบคุมของตนจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมของรัฐอื่นหรือแก่บริเวณที่อยู่นอกเขตอำนาจของรัฐใดๆ

หลักการข้อที่ 22

รัฐต้องร่วมมือกันพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบและการทดแทนความเสียหายให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากภาวะมลพิษและความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่เป็นผลจากกิจกรรมภายในเขตอำนาจและความควบคุมของรัฐดังกล่าวต่อบริเวณที่อยู่นอกเขตอำนาจของตน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2539, หน้า 382)

3. กฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกา

กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศอเมริกา คือ รัฐบัญญัตินโยบายสิ่งแวดล้อมแห่งชาติปี 1969 (The National Environmental Policy Act of the United States of America) เพื่อกำหนดนโยบายของชาติด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดตั้งสภาสิ่งแวดล้อม ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 2 วัตถุประสงค์ของรัฐบัญญัติฉบับนี้คือ

เพื่อที่ประกาศใช้นโยบายของชาติที่จะส่งเสริมให้มนุษย์สามารถอยู่ภายในสิ่งแวดล้อมได้โดยเกิดประโยชน์และมีความสุข

เพื่อก่อให้เกิดพลังในการป้องกันหรือกำจัดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและชีวบริเวณ (Biosphere) เพื่อกระตุ้นการดำเนินงานด้านสุขภาพ อนามัยและสวัสดิการของมนุษย์

เพื่อความเข้าใจลึกซึ้งในเรื่องระบบนิเวศวิทยาและทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญยิ่งต่อประเทศชาติ

เพื่อจัดตั้งสภาสิ่งแวดล้อม (Council on Environmental Quality)

มาตรา 101

1. สภากองเกรส ตระหนักดีถึงผลกระทบอันรุนแรงของการกระทำของมนุษย์อันมีต่อองค์ประกอบทุกส่วนของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของการขยายตัวของจำนวนประชากร ความแออัดยัดเยียดของบริเวณเมืองที่อยู่อาศัย การขยายตัวทางอุตสาหกรรม การสิ้นเปลืองหมดไปของทรัพยากรธรรมชาติและ ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีใหม่ๆ และตระหนักดีถึงความจำเป็นอย่างยิ่งยวดในอันที่จะต้องทำนุบำรุงรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมไว้ เพื่อประโยชน์สุขและพัฒนาการของมนุษย์ จึงขอประกาศให้ทราบว่าเป็นนโยบายถาวรของรัฐบาลกลาง ด้วยความร่วมมือของรัฐบาลมลรัฐและรัฐบาลท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานและองค์กรเอกชนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่นำเอาวิธีการและมาตรการที่ใช้ได้ทุกชนิด รวมทั้งความช่วยเหลือด้านการเงินและวิชาการเข้าเสริมสร้างและบำรุงไว้ซึ่งสภาพ

ที่มนุษย์จะสามารถอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นปกติสุข และเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาด้านสังคม เศรษฐกิจ และความต้องการในด้านอื่นๆ ของประชาชนชาวอเมริกาทั้งรุ่นนี้และรุ่นต่อไปในอนาคต

2. การปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ รัฐบาลกลางมีหน้าที่รับผิดชอบอยู่เสมอที่จะนำเอามาตรการทุกชนิดที่สอดคล้องกับหลักการสำคัญข้ออื่นๆ ในแนวนโยบายของชาติมาใช้ปรับปรุงและประสานแผนงาน การดำเนินงานและทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้ประเทศชาติ

- ประสบผลสำเร็จในหน้าที่รับผิดชอบที่ประชากรแต่ละรุ่นจะต้องเป็นผู้ดูแลปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่สำหรับอนุชนรุ่นหลัง

- ประกันต่อชาวอเมริกันทุกคนว่าจะมีสิ่งแวดล้อมที่ให้ความปลอดภัย สุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ ก่อให้เกิดประโยชน์ มีความสวยงามและวัฒนธรรมที่ดีงาม

- สามารถใช้สิ่งแวดล้อมให้เป็นประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง โดยไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือความปลอดภัย หรือเกิดผลร้ายอันไม่พึงปรารถนาอื่นๆ ซึ่งไม่ได้คาดคิดไว้

อนุรักษ์สิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและธรรมชาติไว้เป็นมรดกของชาติ เพื่อให้ประชาชนได้มีที่เลือกสำหรับชื่นชมและพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด

- จัดให้มีการสมดุลระหว่างประชากรและทรัพยากร เพื่อให้ได้มาตรฐานการดำรงชีพที่สูง และมีการแบ่งปันปันส่วนสิ่งบำรุงชีวิต (Life's Amenities) ได้ทั่วถึงกัน

- เพิ่มพูนคุณภาพของทรัพยากรที่เกิดใหม่ได้ (Renewable Resources) ส่วนทรัพยากรที่สิ้นเปลืองไปโดยที่ไม่สามารถเกิดใหม่ (Depletable Resources) นั้นต้องพยายามหมุนเวียนมาใช้ (Recycling) ให้มากที่สุดที่จะทำได้

- สภาองเกรสตระหนักดีว่าประชาชนทุกคนควรมีโอกาสชื่นชมกับสิ่งแวดล้อมอันดีงาม และในขณะที่เดียวกันประชาชนทุกคนก็ต้องมีความรับผิดชอบในการที่จะต้องช่วยกันทำนุบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่ดี (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2539, หน้า 275-276)

4. กฎหมายที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศญี่ปุ่น

กฎหมายที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวนั้นได้แก่ กฎ กฏระเบียบต่างๆ ที่อยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของกองการท่องเที่ยว กรมนโยบายขนส่ง กระทรวงคมนาคม โดยที่มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติดังนี้

1) กฎหมายการท่องเที่ยวพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของกฎหมายการท่องเที่ยวพื้นฐานคือ ระบุนโยบายและเป้าหมายของรัฐเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ช่วยแก้ไขปัญหาการขาดดุล ซึ่งเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของญี่ปุ่นในรายได้และการจ้างงาน ลดช่องว่างระหว่างเมืองและภูมิภาค

มาตรการดำเนินงานดังนี้

1. กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาที่วญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้น ปรับปรุงการบริการรับนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ดีขึ้น
2. จัดสร้างสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางการเดินทางสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ
3. จัดทำระบบคุ้มครองความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวต่างชาติและระบบที่ให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย
4. เอื้ออำนวยให้มีการเดินทางเป็นครอบครัว และการเดินทางเป็นกลุ่มของประชาชนโดยทั่วไป
5. ผ่อนคลายการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวบางจุด
6. พัฒนาการท่องเที่ยวในเขตภูมิภาคที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ล่าช้า
7. อนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
8. รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งท่องเที่ยว รัฐบาลต้องใช้มาตรการทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางกฎหมาย มาตรการด้านการคลัง มาตรการด้านการเงิน

2) กฎหมายองค์การการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น

วัตถุประสงค์ขององค์การการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยญี่ปุ่นคือ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศโดยที่ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวต่างชาติได้ทราบ จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติและจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นที่เดินทางไปต่างประเทศ โดยต้องคำนึงถึงกิจกรรมดังนี้

1. จัดทำการประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวต่างชาติให้มาเที่ยวญี่ปุ่นให้มากขึ้น
2. ดำเนินศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวต่างประเทศ
3. ให้ข้อมูลเรื่องความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวญี่ปุ่นที่เดินทางในต่างประเทศ
4. จัดเก็บข้อมูลและทำการวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ
5. จัดทำและเผยแพร่สิ่งพิมพ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

3) กฎหมายส่งเสริมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท้องถิ่น โดยผ่านเทศบาลและงานเฉลิมฉลองพื้นบ้าน

วัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้คือ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การพาณิชย์และอุตสาหกรรมในท้องถิ่นเพื่อยกระดับชีวิตของคนในท้องถิ่น พัฒนาสังคมภูมิภาคและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ โดยผ่านงานฉลองที่เกิดจากเทศกาลทางพื้นบ้าน

สาระสำคัญของกฎหมายคือ

1. ให้รัฐมนตรีที่มีอำนาจและหน้าที่ในการรับผิดชอบตามกฎหมายนี้ได้แก่ รัฐมนตรีคมนาคม รัฐมนตรีการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรม รัฐมนตรีเกษตร ป่าไม้ และประมง รัฐมนตรีศึกษาธิการ รัฐมนตรีวัฒนธรรมและรัฐมนตรีมหาดไทยมีหน้าที่ในการดำเนินการต่างๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การพาณิชย์และอุตสาหกรรม

2. รัฐบาลต้องดำเนินการยกเว้นมาตรฐานผู้นำเที่ยว ผู้แปลตามกฎหมาย แก่ผู้นำท่องเที่ยวเทศกาลและงานเฉลิมฉลองพื้นบ้าน

4) กฎหมายเพื่อการปรับปรุงโรงแรมสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ

วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้คือ เพื่อปรับปรุงมาตรฐานการรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ สำหรับโรงแรมและโรงแรมแบบญี่ปุ่นให้มีการปรับปรุงสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

สมาคมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรรับผิดชอบ มีอำนาจพิจารณารับผิดชอบแก่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมแบบญี่ปุ่น (มาตรา 3,18, 19)

การจดทะเบียนต้องเป็นไปตามเงื่อนไขดังนี้

1. ต้องมีจำนวนห้องพักตามรายละเอียดในกฎกระทรวงคมนาคม
2. ต้องมีห้องโถงและห้องรับประทานอาหารที่ได้มาตรฐาน
3. การก่อสร้างต้องได้มาตรฐานตามกฎหมายก่อสร้างอาคารและมีสิ่งอำนวยความสะดวก

4. ต้องมีบุคคลที่รับผิดชอบต่อการส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยวภายในโรงแรม

5) กฎหมายวนอุทยาน

วัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้คือ ต้องการอนุรักษ์สถานธรรมชาติที่สวยงาม และประสงค์ให้พลเมืองใช้ประโยชน์จากความสวยงามทางธรรมชาตินี้ กฎหมายนี้ได้กำหนดให้สถานธรรมชาติใดเป็นวนอุทยานแห่งชาติ กึ่งวนอุทยานแห่งชาติและอุทยานทางทะเล

6) กฎหมายอนุรักษ์ธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้คือ ต้องการอนุรักษ์ธรรมชาติและให้อำนาจทบวงสิ่งแวดล้อมแห่งชาติวางแผนการดำเนินมาตรการเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติ โดยกำหนดพื้นที่ใดเป็นพื้นที่สงวน ซึ่งกิจกรรมใดๆที่อาจทำให้สิ่งแวดล้อมของพื้นที่ธรรมชาติสงวนได้รับความเสียหาย

7) กฎหมายว่าด้วยมาตรการพิเศษ เพื่ออนุรักษ์บรรยากาศทางประวัติศาสตร์ในเมืองหลวงเก่าทั้งหลาย

วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้คือ กฎหมายได้ให้อำนาจแก่ รัฐบาลกลางและ รัฐบาลท้องถิ่นในการใช้มาตรการพิเศษเพื่อรักษาสถานที่ทางประวัติศาสตร์ในเมืองหลวงเก่าทั้งหลาย กฎหมายได้บัญญัติถึงการกำหนดพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์และป้องกันการทำลายพิพจน์ทางประวัติศาสตร์ (สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ออนไลน์, 2551)

5. กฎบัตรว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมของประเทศฝรั่งเศส

ประชาชนชาวฝรั่งเศสพิจารณาแล้วเห็นว่า: ทรัพยากรและความสมดุลทางธรรมชาติเป็นสิ่งที่ทำให้ความเป็นมนุษย์ชาติเกิดขึ้น: อนาคตและการดำรงอยู่ของมนุษยชาติไม่อาจแยกออกจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ มนุษย์ใช้สิทธิพลเพิ่มมากขึ้นต่อเงื่อนไขการดำรงชีวิตและวิวัฒนาการของเงื่อนไขดังกล่าว: ความหลากหลายทางชีวภาพ การเจริญเติบโตของร่างกายมนุษย์และความเจริญก้าวหน้าของสังคมมนุษย์ถูกรบกวนโดยวิถีทางในการบริโภคในบางวิถีทางหรือโดยการผลิตหรือโดยการนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์มากเกินไป: การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังเช่นเดียวกับการคุ้มครองประโยชน์พื้นฐานของประเทศชาติ: เพื่อรองรับการพัฒนาที่ยั่งยืน การตัดสินใจที่มุ่งที่จะตอบสนองความต้องการในปัจจุบันจะต้องไม่ทำลายขีดความสามารถของอนุชนรุ่นหลังและประชาชนอื่นๆที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการของตนบ้าง จึงขอประกาศว่า

แต่ละคนมีสิทธิที่จะอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สมดุลและให้การเคารพต่อสุขภาพอนามัย (มาตรา 1)

บุคคลแต่ละคนมีหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการคุ้มครองและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น (มาตรา 2)

บุคคลแต่ละคนต้อง ภายใต้อำนาจที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ ป้องกันมิให้เกิดผลกระทบที่อาจมีต่อสิ่งแวดล้อมหรือถ้าป้องกันไม่ได้ก็ต้องจำกัดผลกระทบที่เกิดขึ้น (มาตรา 3)

บุคคลแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ (มาตรา 4)

กรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้น แม้ว่ายังไม่เป็นที่แน่นอนตามความรู้ทางภูมิศาสตร์ที่มีอยู่ ซึ่งอาจกระทบกระเทือนอย่างร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมและไม่อาจทำให้กลับคืนสภาพเดิมได้ องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องสอดส่องดูแลโดยการใช้หลักว่าด้วยการป้องกันภัยไว้ก่อนและภายในขอบอำนาจหน้าที่ของตน ให้มีการนำเอากระบวนการประเมินความเสี่ยงมาใช้และมีการใช้มาตรการชั่วคราวที่ได้สัดส่วนกันเพื่อป้องกันความเสียหายดังกล่าว (มาตรา 5)

นโยบายสาธารณะจะต้องส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยเหตุดังกล่าวจึงต้องประสานกันระหว่างการคุ้มครองและการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าทางสังคม (มาตรา 6)

บุคคลแต่ละคนมีสิทธิภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญที่จะเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในความครอบครองขององค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของรัฐที่จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (มาตรา 7)

การศึกษาและการให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมจะต้องมีส่วนช่วยในการใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในกฎบัตรนี้ (มาตรา 8)

การวิจัยและนวัตกรรม จะต้องมีส่วนช่วยในการคุ้มครองและการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม (มาตรา 9)

กฎบัตรนี้เป็นแนวทางในการดำเนินการทั้งในยุโรปและระหว่างประเทศของประเทศฝรั่งเศส (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2549, หน้า 162-166)

หลักการสำคัญที่บัญญัติไว้ใน “กฎบัตรว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อม” มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการป้องกันล่วงหน้า (Le Principe De Prévention)

ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม ในมาตรา L.110-1

หลักการดังกล่าวเป็นกำหนดหรือห้ามมาตรการที่ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมที่จะไม่ให้เกิดผลกระทบและความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมหรือทำให้เกิดความเสียหายให้น้อยที่สุด

1.1 การทำให้สิ่งแวดล้อมกลับสู่สภาพเดิม (La Correction à La Source)

เป็นการกำหนดมาตรการในการทำให้สภาพแวดล้อมอยู่ในสภาพเดิมหรือใช้ให้เสื่อมสภาพน้อยที่สุด ในรูปแบบการลดมลพิษที่อาจมีขึ้น

1.2 การกำหนดมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม (Les Éco-audits Et Le Management Environnemental)

2. หลักการระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม (Le Principe De Précaution)

หลักการนี้ได้มีบัญญัติไว้ในสนธิสัญญาประชาคมยุโรป (Art.130-R.2 Du Traité De Maastricht) และในกฎหมายระหว่างประเทศในคำประกาศ Rio ปีค.ศ.1992 หลักการข้อที่ 15 (Principe 15 De La Déclaration De Rio) และได้บัญญัติอยู่แล้วในประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศฝรั่งเศส (Art.L.110-1-II)

หลักการนี้เป็นการที่รัฐหรือฝ่ายปกครองนำเอามาตรการต่างๆ ที่มีอยู่มาใช้ในโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมขึ้นมาหรือทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด รวมถึงระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสี่ยงในอันที่จะเกิดความเสียหายขึ้นด้วย ซึ่งความเสียหายหรือผลกระทบดังกล่าวนี้ไม่สามารถที่จะคาดการณ์ได้ล่วงหน้า ซึ่งต่างกับหลักการป้องกันล่วงหน้าที่สามารถคาดการณ์ความเสียหายหรือผลกระทบนั้นล่วงหน้าได้

หลักการนี้เป็นหลักการสำคัญที่รัฐหรือฝ่ายปกครองต้องคำนึงถึง เพื่อใช้ป้องกันมิให้มีความเสียหายเกิดขึ้นหรือให้น้อยที่สุดและเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นมานั้นรัฐหรือฝ่ายปกครองต้องหามาตรการที่จำเป็นและเร่งด่วน เพื่อที่จะนำมาใช้ระงับความเสียหายได้โดยเร็ว มิฉะนั้นรัฐหรือฝ่ายปกครองอาจมีความรับผิดชอบในเรื่องนั้นๆ ได้

3. หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้ชดใช้ (Le Principe Pollueur-Payeur)

หลักการนี้ได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศฝรั่งเศส (Art.L.110-1) และได้นำมาบัญญัติไว้ในร่างกฎบัตรว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมซึ่งหลักการนี้หมายถึง ความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นตกเป็นของผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือผู้ที่ได้ก่อให้เกิดมลพิษในด้านสิ่งแวดล้อมในกฎหมายภายในของประเทศฝรั่งเศส

4. หลักว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนและการเข้าถึงข้อมูลในด้านสิ่งแวดล้อม (Le Principe De Participation Et Le Principe D'Information)

หลักการนี้เป็นหลักการที่สำคัญ โดยที่เป็นขั้นตอนเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจในการกระทำของรัฐหรือฝ่ายปกครองที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรด้านสิ่งแวดล้อมหรือการกระทำใดๆ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศฝรั่งเศสและได้มีการนำมาเน้นย้ำอีกครั้งในร่างกฎบัตรว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้เป็นหลักการเดียวกันกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญของประเทศไทย (เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน)

ประเทศฝรั่งเศสได้นำหลักการนี้มาใช้ในด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เรื่องของการเวนคืนเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

หลักการว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนจะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้เลย หากไม่มีการนำเอาหลักในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้ประกอบ เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลในด้านสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้มีข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเพียงพอในการเสนอความคิดเห็น

5. หลักในเรื่องความรับผิดชอบทางสิ่งแวดล้อม (Le Principe De Responsabilité Écologique)

หลักการนี้ใช้เป็นกลไกเพื่อเยียวยาแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม โดยอาจเป็นการชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือทำการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับมามีสภาพเดิม

ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสได้กล่าวถึงความรับผิดชอบที่สามารถนำมาใช้กับเรื่อง ความรับผิดชอบทางสิ่งแวดล้อมได้ 3 กรณี คือ

1) ความรับผิดชอบที่มีการกระทำความผิด (La Responsabilité Pour Faute)

ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1382 และ 1383 ของประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส โดยที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากผู้ที่กระทำผิดหรือผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม โดยที่ผู้เสียหายหรือผู้ที่มีส่วนได้เสียเป็นผู้มีหน้าที่พิสูจน์ความผิดหรือความเสียหายนั่นเอง

2) ความรับผิดชอบที่ปราศจากการกระทำความผิด (La Responsabilité Sans Faute Du Fait Des Choses) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1384-1 ของประมวลกฎหมายแพ่ง แนวคำพิพากษาของศาลได้วางหลักไว้ว่า เป็นความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นโดยปราศจากการกระทำผิดหรือละเมิดอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้น อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้รับผิดชอบ ความรับผิดชอบดังกล่าว เป็นแนวความคิดที่ได้รับการขยายความจากแนวคำพิพากษาของศาลที่ต้องการเยียวยาให้ผู้ได้รับความเสียหายนั้นได้รับการเยียวยาตามสมควร

3) ความรับผิดชอบที่ปราศจากการกระทำความผิดที่มีเหตุจากการรบกวนของเพื่อนบ้านหรือบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง (Le Régime De Responsabilité Sans Faute Fondé Sur La Théorie Des Troubles De Voisinage)

6. หลักในเรื่องการให้การศึกษาในเรื่องสิ่งแวดล้อม (Le Principe De L'Éducation)

หลักเรื่องการศึกษาหรือความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นหลักการที่เชื่อมโยงกับแนวความคิดในเรื่องของการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากความเข้าใจที่ถูกต้องนั้นจะส่งผลให้เกิดแนวความคิดในการอนุรักษ์และส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยาวนานต่อไปได้ การให้ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจสภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของรัฐและฝ่ายปกครองในโครงการด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างเต็มที่

รัฐมีหน้าที่จะต้องส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและปลูกจิตสำนึกที่ดีในด้านการพัฒนาและอนุรักษ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย

7. หลักว่าด้วยการบูรณาการแนวคิดทางด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในนโยบายสาธารณะ

(Le Principe D'intégration De L'environnement Dans Les Politiques Publiques)

หลักการนี้เป็นหลักการแม่บทที่ทำให้หลักการและมาตรการในการพัฒนาและอนุรักษ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้บรรลุผลสำเร็จ ในการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศนั้นต้องคำนึงถึงนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งหลักการดังกล่าวได้นำมาใช้แล้วในกฎหมายหลายเรื่อง โดยเฉพาะในส่วนของกฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องการจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืนของพื้นที่ เช่น กฎหมายได้กำหนดให้มีการศึกษาผลกระทบล่วงหน้าในโครงการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม

จากหลักการที่กล่าวมานั้น "ร่างกฎบัตรว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อม" ยังได้มีการกำหนดถึงแนวความคิดพื้นฐานอีกดังนี้

1. แนวความคิดในเรื่องสมบัติของสาธารณะ (La Notion De Patrimoine Commun)

แนวความคิดดังกล่าวได้มีการยอมรับในกฎหมายระหว่างประเทศหลายสาขา เช่น กฎหมายทางทะเลระหว่างประเทศ หรือ กฎหมายในเรื่องการอนุรักษ์ภาษาต่างๆ ที่มีอยู่ที่ถือว่าภาษาเป็นสมบัติสาธารณะร่วมกัน

กฎหมายภายในของประเทศฝรั่งเศสเอง ได้กล่าวถึงแนวคิดดังกล่าวไว้ในประมวลกฎหมายผังเมืองมาตรา 110 ที่กำหนดว่า "อาณาเขตของประเทศฝรั่งเศสเป็นสมบัติร่วมกันของชาติ" และในประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อมก็ได้กล่าวถึงแนวความคิดนี้ เช่น เรื่องของพื้นที่ทางธรรมชาติ หรือเรื่องของคุณภาพทางอากาศ น้ำ ก็เป็นสมบัติร่วมกัน

2. สิทธิมนุษยชนในการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี (Le Droit De L'homme À Un Environnement Sain)

สิทธิดังกล่าวนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นสิทธิที่มีฐานะเทียบเท่ากับเสรีภาพในการเดินทาง (La Liberté D'aller Et Venir) หรือสิทธิแห่งความเป็นเจ้าของ (Le Droit De Propriété) และยังเป็นสิทธิส่วนบุคคล หรือสิทธิส่วนรวมของกลุ่มบุคคล ซึ่งสิทธินี้ยังสามารถยกขึ้นกล่าวอ้างโต้แย้ง ได้ทุกกรณี

โดยเฉพาะในระบบยุติธรรม

ศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปได้ยอมรับว่า สิทธิมนุษยชนในด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสิทธิที่เกาะเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปด้วย

3. แนวความคิดในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (Le Développement Durable)

ร่างกฎบัตรว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมได้กำหนดว่าการจัดทำนโยบายสาธารณะจะต้องคำนึงถึงและสนับสนุนแนวความคิดในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวความคิดดังกล่าวได้นำมาประยุกต์พัฒนา 3 ด้านดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ นำมาใช้เพื่อพัฒนาจุดมุ่งหมายของการเจริญเติบโตและประสิทธิภาพในด้านเศรษฐกิจ

2. ด้านสังคม นำมาพัฒนาเรื่องตอบสนองความต้องการของสังคมอย่างสมดุลในด้านสุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การบริโภค การศึกษา การทำงาน

3. ในด้านสิ่งแวดล้อม แนวความคิดดังกล่าวก่อให้เกิดการอนุรักษ์ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่สมดุลและเหมาะสมในระยะยาว

ประเทศฝรั่งเศสได้จัดทำแผนการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งชาติขึ้น (Stratégie Nationale De DeveloppeMemt: "SNDD" ในปีค.ศ.2003 เพื่อเป็นแผนการส่งเสริมและผลักดันให้มีการนำแนวความคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนมาประยุกต์ใช้ในหลายๆ การดำเนินงานด้วย (เครือข่ายกฎหมายมหาชน, ออนไลน์, 2551)

กฎหมายของไทยที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมกิจการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กฎหมายในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทยนั้นประกอบด้วยกฎหมายหลายฉบับด้วยกัน

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยฉบับนี้ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของกฎหมายดังกล่าวอย่างชัดเจนมากขึ้น

วิวัฒนาการของกฎหมายรัฐธรรมนูญไทยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขในสังคม โดยที่วิวัฒนาการของกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทยในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้นมีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งได้บัญญัติไว้เป็นสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญในทุกๆ ฉบับที่ผ่านมาโดยที่เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนด้วย

งานวิจัยฉบับนี้จึงได้นำบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่ไม่มีผลใช้บังคับในปัจจุบันนี้มากล่าวไว้ด้วย เพื่อให้ได้ทราบถึงสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่อดีต

จนถึงปัจจุบันนี้ ทำให้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม แม้ว่ากฎหมายจะเปลี่ยนแปลงไปแต่สาระสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อมก็ยังคงถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับตลอดมา

วิวัฒนาการของกฎหมายรัฐธรรมนูญไทยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้นมีรายละเอียดและสาระสำคัญดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับดังกล่าวได้มีการกำหนดถึงนโยบายในเรื่องการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

1) รัฐพึงบำรุงรักษาสถานที่และวัตถุอันมีค่าในทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและศิลปกรรม (มาตรา 76)

2) รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมและความงามทางธรรมชาติ รวมทั้งป่าไม้ ต้นน้ำ ลำธาร และน่านน้ำ (มาตรา 77)

3) รัฐพึงส่งเสริมการค้นหายาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจและสังคมแก่ประชาชน โดยไม่ขัดกับหลักการอนุรักษ์ด้วย (มาตรา 78)

4) รัฐพึงวางนโยบายประชากรให้เหมาะสมกับทรัพยากร ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเจริญในทางวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อความมั่นคงของรัฐ (มาตรา 86)

5) รัฐพึงส่งเสริมสาธารณสุขตลอดทั้งการอนามัยครอบครัวและคุ้มครองสุขภาพของบุคคลโดยสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย (มาตรา 92)

6) รัฐพึงบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาดและจัดสิ่งเป็นพิษที่ทำลายสุขภาพและอนามัยของประชาชน (มาตรา 93)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521

รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวนี้ได้กำหนดถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมและพึงจัดสิ่งเป็นพิษที่ทำลายสุขภาพและอนามัยของประชาชน (มาตรา 65)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในส่วนของแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและการส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

1) รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมอย่างสมดุล รวมทั้งมี

ส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพของสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน (มาตรา 39)

2) บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (มาตรา 46)

3) บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 58)

4) บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว (มาตรา 59)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 เป็นฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้ โดยที่รัฐธรรมนูญนั้นเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศชาติ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ให้มีความเหมาะสมกับสภาวะการณของบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป

อนึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันนี้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของชุมชนในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังนี้

1) บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน (มาตรา 66)

2) สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมด้วยรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพและในการคุ้มครองส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่

ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

การดำเนินโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง (มาตรา 6)

2. พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยที่มีการจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นมาเพื่อ เป็นองค์กรที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเป็นหน่วยงานที่ควบคุมการดำเนินงานของธุรกิจท่องเที่ยวไทยให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเป็นระบบ มีการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ธุรกิจท่องเที่ยวของไทยเกิดความยั่งยืนและพัฒนาต่อไป

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยฉบับดังกล่าวได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไว้ในมาตรา 8 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนต่อไป ซึ่งสาระสำคัญของบทบัญญัตินี้ดังกล่าวคือ

- 1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนการประกอบอาชีพของคนไทยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- 2) เผยแพร่ประเทศไทยในด้านความงามของธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การกีฬาและวิวัฒนาการของเทคโนโลยี ตลอดจนกิจการอย่างอื่นอันจะเป็นการชักจูงให้มีการเดินทางท่องเที่ยว
- 3) อำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
- 4) ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความเป็นมิตรไมตรีระหว่างประชาชนและระหว่างประเทศโดยอาศัยการท่องเที่ยว

5) ริเริ่มให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวและเพื่อพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

มาตรา 9 ของพระราชบัญญัติยังได้กำหนดถึงอำนาจหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่สามารถกระทำการได้ไว้ดังนี้

กำหนดให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีอำนาจสำรวจ กำหนดพื้นที่และสถานที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ต้องสงวนไว้เป็นของรัฐ (มาตรา 9 (5))

กำหนดให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีอำนาจสำรวจ วางแผนการดำเนินการ จัดสร้าง ส่งเสริม อนุรักษ์ พัฒนา บูรณะ หรือพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว ตลอดจนทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยกรนั้นๆ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2546ก, หน้า 124-126)

3. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้กำหนดเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของ อบต. ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นดังนี้

- 1) จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตน
  - 2) จัดให้มีการบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ
  - 3) ส่งเสริมการฝึกและการประกอบอาชีพ
  - 4) ส่งเสริมการท่องเที่ยว
  - 5) จัดให้มีการบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
  - 6) กำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย
  - 7) การจัดการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (เครือข่ายกฎหมายมหาชน, ออนไลน์, 2552)

4. พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2551

พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดนโยบายและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของประเทศไทย เพื่อให้การบริการจัดการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้น

ได้มีเอกภาพและมีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การท่องเที่ยวของประเทศมีความเจริญรุ่งเรือง และมีการบริหารจัดการกับธุรกิจดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ซึ่งพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยว ได้บัญญัติถึงความหมายของคำว่า "การบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยว"ว่าหมายถึง การจัดสร้าง และพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวการรักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (มาตรา 3)

พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวไว้มีสาระสำคัญดังนี้
ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- 1) จัดทำและเสนอ นโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยว
- 2) จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ
- 3) เสนอแผนและแนวทางการจัดทำความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 4) กำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยว
- 5) พิจารณาให้ความเห็นชอบและกำกับดูแลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยว
- 6) กำหนดให้มีการรับรองมาตรฐานในแหล่งท่องเที่ยว
- 7) ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ
- 8) จัดการและบริหารกองทุน
- 9) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 10)

นอกจากที่พระราชบัญญัติฉบับนี้จะได้กำหนดถึงอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานของคณะกรรมการแล้วยังได้มีการกำหนดแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวไว้ดังนี้

เพื่อประโยชน์ในการรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การบริหารหรือพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเขตพื้นที่ใดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้ (Thailand today, ออนไลน์, 2552)

5. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เป็นกฎหมายที่ ถูกยกวางขึ้น โดยมีหลักการและเหตุผลที่สำคัญคือ

- 1) ส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม
- 2) จัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 3) กำหนดอำนาจและหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการประสานงาน และมีหน้าที่ร่วมกันในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม และกำหนดแนวทางการปฏิบัติในส่วนที่ไม่มีหน่วยงานได้รับผิดชอบโดยตรง
- 4) กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษด้วยการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสีย และเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมลพิษ
- 5) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษให้เป็นไปโดยชัดเจน
- 6) กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมด้านกองทุนและความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการยอมรับที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สุณีย์ มัลลิกะมาลัย, 2540, หน้า 18-19)

ซึ่งคำว่า สิ่งแวดล้อม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้ความหมายไว้ หมายถึง "สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์ทำขึ้น"

ศาสตราจารย์ ดร. เกษม จันท์แก้ว นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ได้ให้คำนิยามของคำว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆตัวเรา

กล่าวคือทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ สิ่งของ สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต อย่างเช่น บ้านเรือน แสง บรรยากาศ แม่น้ำ ลำธาร ภูเขา ป่าไม้ สัตว์ ฯลฯ รวมทั้งกฎ กติกาของสังคมที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่อยู่ใกล้ตัวและไกลตัวมนุษย์และทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษต่อมนุษย์ (อุดมศักดิ์ สิทธิพงษ์, 2549, หน้า 66-87)

แนวคิดเรื่อง สิทธิในสิ่งแวดล้อม (Right to the Environment) ปรากฏขึ้นพร้อมกับการพัฒนาด้านสิทธิมนุษยชน เนื่องจากมนุษยชาติเกรงกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการกระทำของมนุษย์ จึงเป็นที่มาของแนวความคิดที่ว่า สิ่งแวดล้อมควรถือเป็น

สมบัติร่วมกันของมนุษยชาติ (Common Heritage of Mankind) และเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่คู่กับมนุษย์ต่อไป เพื่อมนุษย์จะได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินั้นอย่างยั่งยืน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีบทบัญญัติรองรับ "สิทธิในสิ่งแวดล้อม" ของประชาชนไว้ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 56 ที่บัญญัติว่า "สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพและในการคุ้มครอง ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติสุขและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

ได้มีการกำหนดหน้าที่ของรัฐในการจัดการ บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมในมาตรา 74 ที่บัญญัติว่า "รัฐพึงบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม ความสมดุลของธรรมชาติและสิ่งทดแทน และพึงป้องกันและขจัดมลพิษ กำหนดแผนการใช้ที่ดินและน้ำให้เหมาะสม"

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและมีวัตถุประสงค์ในการออกพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวคือ

โดยที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างพอเพียงสมควรปรับปรุงใหม่ โดย

- 1) ส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 2) จัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 3) กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและราชการส่วนท้องถิ่นให้เกิดการประสานงาน และมีหน้าที่ร่วมกันในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและกำหนดแนวทางปฏิบัติในส่วนที่ไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบโดยตรง
- 4) กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษด้วยการจัดการให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสีย รวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ
- 5) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษให้เป็นไปโดยชัดเจน

6) กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมด้านกองทุนและความช่วยเหลือด้านต่างๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการยอมรับที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ (สงวน สิทธิเลขาธิการ, 2546ข, หน้า 137-139)

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2540-2559

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติดังกล่าวเกิดขึ้นตามการเสนอแนะของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้บัญญัติไว้ในมาตรา 13(1) ดังนี้

มาตรา 13 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี (มาตรา 13 (1))

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมชาตินั้นมีเนื้อหาสาระสำคัญซึ่งประกอบด้วยนโยบายหลัก 6 ประการดังนี้

นโยบายทรัพยากรธรรมชาติ

1. เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ประสานการใช้ประโยชน์และลดปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งเร่งรัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมให้เป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาคอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเสริมสร้างพลังความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรเอกชนและประชาชน

3. สนับสนุนการใช้หลักการเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

4. ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเพื่อสนับสนุนการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งรองรับสิทธิและหน้าที่การเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติ

5. สนับสนุนการศึกษา วิจัย และเสริมสร้างโครงข่ายพื้นฐานระบบข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

6. ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและจิตวิญญาณด้านการอนุรักษ์ให้แก่ผู้บริหารในหน่วยงานของรัฐ นักการเมืองทุกระดับ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดการประสานแนวคิดทางด้านการพัฒนาและการอนุรักษ์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ทรัพยากรป่าไม้

นโยบายการจัดการทรัพยากรป่าไม้มีสาระสำคัญดังนี้

1. เพิ่มพื้นที่ป่าให้เป็นร้อยละ 50 ของพื้นที่ประเทศ โดยให้เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ 20 เพื่อสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม และการรักษาสมดุลของสภาพแวดล้อม ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานคือ จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ชัดเจน เร่งรัดการฟื้นฟูต้นน้ำลำธารที่เสื่อมโทรม ฯลฯ

2. นโยบายการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าที่จะต้องเป็นไปในวิถีทางในเชิงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งแนวทางการดำเนินงานคือ ให้มีการกำหนดประเภทการใช้พื้นที่ป่าให้มีความชัดเจน โดยให้มีการทำแผนที่และกำหนดมาตรการในการใช้ประโยชน์ การอนุญาตให้ใช้พื้นที่ป่าไม่ว่าจะใช้เพื่อกิจการของรัฐหรือเอกชนที่กระทำเฉพาะในกรณีที่เป็น

3. ต้องมีการป้องกันป่าธรรมชาติที่เหลือไม่ให้ถูกบุกรุกทำลาย ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานคือ จัดทำแผนการจัดการป่าสงวนแห่งชาติ โดยทำการฟื้นฟูและป้องกันและติดตามการเสื่อมโทรมของพื้นที่ป่าอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการเพิ่มสมรรถนะและประสิทธิภาพในการป้องกันรักษาป่า ยกเลิกการให้เช่าป่าสงวนแห่งชาติแก่เอกชน จำกัดและกำหนดการสิทธิในการถือครองที่เหมาะสม เร่งรัดให้มีการตรากฎหมายป่าชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทและส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้

4. นโยบายลดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรอื่นๆในพื้นที่ป่า ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานคือ ควบคุมการใช้ที่ดินป่าไม้นอกเขตอนุรักษ์ โดยที่มีการกำหนดเงื่อนไข จำนวนพื้นที่ที่ถือครองที่มีความชัดเจนเพื่อเป็นการป้องกันการหากำไร จัดทำแผนแม่บทการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและออกเอกสารสิทธิให้แก่เกษตรกรผู้ยากไร้และเกษตรกรที่ครอบครองทำกินในที่ดินของรัฐให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย นอกจากนี้ยังได้มีนโยบายสงวนรักษาและอนุรักษ์พันธุ์พืช สัตว์ป่า สัตว์น้ำและสิ่งมีชีวิตอื่นๆในพื้นที่ป่าด้วยการใช้มาตรการทางกฎหมายเป็นเครื่องมือ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และควบคุมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร

ทรัพยากรน้ำ

นโยบายที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำมีดังนี้

1. การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำ โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมประกอบกัน ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานคือ ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรน้ำเป็นระบบลุ่มน้ำทั้งภายในประเทศและระหว่าง

ประเทศ เพื่อรักษาระบบนิเวศในพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบูรณะและฟื้นฟูแหล่งน้ำ ป้องกันการเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำและคุณภาพน้ำ

2. การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในแหล่งน้ำผิวดินให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานคือ ปรับปรุงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำในระดับชาติให้มีเอกภาพ โดยที่ให้ท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกระดับ ปรับปรุงกฎหมายให้มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้น้ำให้ชัดเจน และมีแนวทางในการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแผนการจัดสรรที่เป็นธรรม

3. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำในแหล่งน้ำผิวดินให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดและให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ซึ่งแนวทางการดำเนินงานคือ พัฒนาเทคโนโลยีและฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องดังกล่าวนี้ สร้างความตระหนักแก่ประชาชนให้ได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของน้ำ

4. ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในแหล่งน้ำใต้ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานคือ พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลให้มีความสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และให้เกิดผลกระทบต่อให้น้อยที่สุด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

ทรัพยากรชายฝั่ง

นโยบายที่เกี่ยวกับทรัพยากรชายฝั่งนั้นมีสาระสำคัญดังนี้

1. พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลให้มีผลกระทบต่อทรัพยากรชายฝั่งให้น้อยที่สุด ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานคือ ส่งเสริมการพัฒนาที่สอดคล้องกับความสามารถที่จะรองรับได้ กำหนดแนวเขตปลอดการพัฒนา กำหนดระเบียบและควบคุมการขยายตัวของชุมชนเมือง เร่งรัดกำหนดเขตเพาะเลี้ยงชายฝั่ง กำหนดมาตรการป้องกันและควบคุมการบุกรุกทำลายทรัพยากรชายฝั่งทะเลอย่างเคร่งครัด สร้างจิตสำนึกแก่ผู้บริหาร นักการเมือง ประชาชน องค์กร และสถาบันการศึกษาให้เห็นความสำคัญของพื้นที่ชายฝั่งทะเล

2. การใช้ประโยชน์ทรัพยากรชายฝั่งจะต้องคำนึงถึงหลักการอนุรักษ์ โดยจัดให้มีการบริหารจัดการแบบผสมผสาน เร่งรัดการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคและระดับจังหวัด ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนได้มีบทบาทในเรื่องดังกล่าว รวมทั้งปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

3. กำหนดเขตการใช้ที่ดินชายฝั่งทะเล ส่งเสริมให้มีการดำเนินการตามแผนแม่บทการจัดการปะการังของประเทศอย่างเคร่งครัดและควรรอออกฝั่งเมืองรวมและฝั่งเมืองเฉพาะบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลให้ทั่วทั้งประเทศ

ส่วนนโยบายที่เกี่ยวกับการสงวนรักษาและฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่งทะเลมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การสงวนและรักษาระบบนิเวศชายฝั่งกระทำได้ดังนี้ คือ กำหนดให้เขตอนุรักษ์ป่าชายเลนและเขตอนุรักษ์แนวปะการังเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม จัดทำแผนปฏิบัติการฟื้นฟูรักษาระบบนิเวศ จัดทำแผนป้องกันแก้ไขปัญหาอุบัติภัย กำหนดมาตรการควบคุมและแก้ไขความเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่ง ฯลฯ

2. ต้องมีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการป่าชายเลนให้เป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งแนวทางการดำเนินงานคือ กำหนดเขตอนุรักษ์ป่าชายเลนให้มีความชัดเจน ทำแผนจัดการและควบคุมการใช้ประโยชน์

3. เร่งรัดการฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนที่เสื่อมสภาพเพื่อเสริมสร้างพื้นที่ป่าชายเลนขึ้นมาใหม่ ควรต้องส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการปลูกป่าชายเลนในพื้นที่ที่เสื่อมโทรมด้วย

4. ต้องอนุรักษ์สภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลและเกาะเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนถาวร ซึ่งแนวทางการดำเนินงานคือ วางแผนจัดการอุทยานแห่งชาติทางทะเลให้ครบทุกพื้นที่ ประกาศให้บริเวณชายฝั่งทะเลเป็นเขตพื้นที่คุ้มครอง รักษาฟื้นฟูและจัดระเบียบชายหาด ควบคุมป้องกันมิให้การท่องเที่ยวหนักก่อให้เกิดผลเสียหายต่อบริเวณชายฝั่งทะเล

นโยบายป้องกันและขจัดมลพิษ

นโยบายป้องกันและขจัดมลพิษมีสาระสำคัญดังนี้

มลพิษทางน้ำ

นโยบายที่เกี่ยวกับการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำคือ

1. เร่งรัดฟื้นฟูคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำที่สำคัญทั่วทั้งประเทศ
2. ลดและควบคุมมลพิษทางน้ำจากชุมชน การเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
3. ให้ผู้ก่อมลพิษทางน้ำเป็นผู้จ่ายค่าจัดการมลพิษทางน้ำ
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมลงทุนและจัดการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย

ซึ่งแนวทางการดำเนินงานคือ ให้มีการควบคุมมลพิษทางน้ำจากชุมชน โดยที่ทำแผนปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉินเพื่อป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุที่มีผลต่อคุณภาพน้ำ ตรวจสอบและประเมินคุณภาพน้ำอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียระยะยาว นำมาตรการเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียมาใช้อย่างจริงจังจึงต้องมีการใช้มาตรการทางกฎหมายมาดำเนินการด้วย เช่น ปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพน้ำและมาตรฐานน้ำทิ้งให้มีความเหมาะสม ปรับปรุงและเร่งรัดการออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการ

ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ประชาชน ผู้ประกอบการ ได้มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการคุณภาพน้ำ ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในการจัดการคุณภาพน้ำ

มลพิษจากมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

นโยบายที่เกี่ยวกับการป้องกันและขจัดมลพิษจากมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลคือ

1. ให้มีการจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลตั้งแต่การเก็บกัก การเก็บขน การขนส่งและการกำจัด
2. ควบคุมอัตราการผลิตมูลฝอยของประชากรและส่งเสริมให้มีการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์
3. ส่งเสริมให้เอกชนมาร่วมลงทุนในการก่อสร้าง บริหารหรือดำเนินระบบจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
4. ส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

ซึ่งแนวทางการดำเนินงานคือ ใช้หลัก "ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย" ให้มีการจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้มีความสอดคล้องกับแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดองค์กรและหน้าที่ในการควบคุมกำกับดูแลการจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับอัตราค่าธรรมเนียมในการจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ค่าธรรมเนียมการลดและใช้ประโยชน์จากมูลฝอย กำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากสถานที่กำจัดมูลฝอย กำหนดให้มีการตรวจสอบภาวะมลพิษจากแหล่งต่างๆ โดยส่งเสริมให้เอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบนั้นด้วย

นโยบายแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม

แหล่งธรรมชาติ

นโยบายที่เกี่ยวกับแหล่งธรรมชาติมีสาระสำคัญดังนี้

1. เสริมสร้างกลไกทางกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขความเสื่อมโทรมและเพื่อการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานคือ ออกหรือปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนได้มีส่วนร่วมในการบังคับใช้กฎหมาย เร่งรัดการขึ้นทะเบียนและประกาศเขตคุ้มครองธรรมชาติและสภาพแวดล้อม
2. เสริมสร้างกลไกการบริหารจัดการเพื่อให้การอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติมีประสิทธิภาพ ต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างในการบริหารองค์กรเพื่อการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ

กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการอนุรักษ์ กระจายอำนาจหน้าที่ไปยังส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น สนับสนุนให้องค์กรเอกชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งธรรมชาติ

3. ส่งเสริมเร่งรัดให้มีการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งธรรมชาติ กำหนดมาตรการให้เหมาะสม ต้องไม่นำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์เพื่อการผลิต ซึ่งหากจำเป็นต้องใช้ก็ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ ต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญ of ทรัพยากรธรรมชาติ

4. รักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติ พื้นที่สีเขียว สวนสาธารณะในเมืองให้ได้ สัดส่วนกับการขยายตัวของประชากร ซึ่งแนวทางการดำเนินงานคือ ประกาศใช้ผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะให้คงพื้นที่สีเขียวไว้

5. กำหนดรักษาระบบการคุ้มครองพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกับหลักการทางนิเวศวิทยา ให้มีการจัดการที่เหมาะสมกับแหล่งธรรมชาติ ซึ่งแนวทางการดำเนินงานคือ สนับสนุนให้มีการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ให้มีระบบการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งธรรมชาติที่เหมาะสม

แหล่งศิลปกรรม

นโยบายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งศิลปกรรมมีสาระสำคัญดังนี้

1. บังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขความเสื่อมโทรมและอนุรักษ์แหล่งศิลปกรรมอย่างจริงจัง โดยเปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าวนี้ ใช้ผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ กำหนดและประกาศเขตอนุรักษ์แหล่งศิลปกรรม เร่งรัดให้มีการขึ้นทะเบียนโบราณสถานและแหล่งศิลปกรรมให้ทั่วประเทศ

2. เสริมสร้างกลไกการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์แหล่งศิลปกรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระจายอำนาจไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น สนับสนุนให้ประชาชนและองค์กรมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งศิลปกรรม

3. ส่งเสริมและเร่งรัดให้มีการอนุรักษ์และบูรณะแหล่งศิลปกรรม กำหนดให้เป็นนโยบายอย่างหนึ่งในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่งเสริมประชาชนให้ได้มีส่วนร่วมในเรื่องนี้

4. การพัฒนาเมืองและชนบทต้องให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ศิลปกรรม

5. ให้มีพื้นที่สีเขียวโดยรอบแหล่งศิลปกรรม เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งศิลปกรรม

นโยบายสิ่งแวดลอมชุมชน

นโยบายที่เกี่ยวกับสิ่งแวดลอมชุมชนมีสาระสำคัญดังนี้

1. กำหนดทิศทางและจัดระเบียบความเจริญเติบโตของชุมชน โดยคำนึงถึงศักยภาพของธรรมชาติ ระบบวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ ประชากร จิตความสามารถของโครงสร้างในการบริการพื้นฐาน บริการสาธารณะ จัดทำผังเมืองของชุมชนและให้มีการบังคับใช้อย่างจริงจัง
2. ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพื้นที่ในชุมชน เพื่อการพัฒนาและควบคุมการใช้ที่ดินให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ นำมาตรการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาเมืองมาเป็นกลไกส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่และควบคุมการใช้ที่ดินในชุมชน
3. ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในรูปแบบชุมชนเมืองสมบูรณ์แบบ พัฒนาและควบคุมการเจริญเติบโตของชุมชนเก่าให้มีความสอดคล้องกับข้อจำกัดทางธรรมชาติ กำหนดพื้นที่ตั้งโครงการพัฒนาที่ดินที่จะจัดตั้งเป็นชุมชนเมืองใหม่สมบูรณ์แบบ โดยไม่นำพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุทางธรรมชาติมาเป็นพื้นที่พัฒนา
4. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสงวนที่ดินให้เป็นพื้นที่สีเขียว ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดลอมให้กับชุมชนอย่างเพียงพอ
5. ให้ท้องถิ่นเร่งรัดและดำเนินการสร้างจินตภาพสิ่งแวดลอมชุมชนที่ดี เช่น กำหนดให้มีพื้นที่สีเขียวรอบศาสนสถาน โรงเรียน โบราณสถาน ส่งเสริมการจัดภูมิทัศน์ของถนน ให้มีความสวยงาม
6. ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนชนบทให้เป็นชุมชนสมบูรณ์แบบ พัฒนาอาชีพ แหล่งงาน การตลาด การบริการสังคมและสิ่งแวดลอม
7. ผสมผสานแผนโครงสร้างบริการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับชุมชนให้มีประสิทธิภาพ เร่งจัดทำแผนการลงทุนให้สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดิน สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้าร่วมลงทุน ทำการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโครงสร้างพื้นฐานเพื่อประโยชน์ในการประสานการวางแผนพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน
8. ยกกระดับมาตรฐานที่อยู่อาศัยโดยส่งเสริมอาชีพ การตลาด การบริการสังคมและสิ่งแวดลอม เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดลอมชุมชนให้ได้มาตรฐานที่เหมาะสม
9. ส่งเสริมสนับสนุนประชาชนรับทราบข้อมูลและหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดลอมในชุมชน

นโยบายการศึกษาและประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดลอม

นโยบายเกี่ยวกับการศึกษาและประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดลอมมีสาระสำคัญดังนี้

1. ส่งเสริมการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ในเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ส่งเสริมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้เกิดแนวร่วมกับประชาชน
3. ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการ ส่งเสริมการศึกษาประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง
4. พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม
นโยบายเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม
นโยบายเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อมมีสาระสำคัญดังนี้
  1. ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศ เพื่อจัดการและใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติ เร่งรัดให้สามารถพึ่งตนเองได้และสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเกษตร สาธารณสุขและอุตสาหกรรม
  2. ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม (อำนาจ วงศ์บัณฑิต, 2550, หน้า 51-76)

6. พระราชบัญญัติโรงแรมพ.ศ.2547

พระราชบัญญัติโรงแรมเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมและยกมาตรฐานในการประกอบธุรกิจ โรงแรมที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆในการประกอบธุรกิจเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบันนี้ เนื่องจากธุรกิจโรงแรมนั้นมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากจากการเพิ่มขึ้น ของนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายที่จะมาควบคุมธุรกิจดังกล่าวให้ดำเนินไปอย่างเป็น ระบบ

พระราชบัญญัติโรงแรมเป็นกฎหมายที่ควบคุมการจัดตั้งและสถานที่ตั้งของโรงแรม รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ให้การประกอบธุรกิจโรงแรมเป็นไปด้วยความเป็นระเบียบให้ผู้ประกอบ กิจการ โรงแรมจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อง่ายแก่การควบคุมการประกอบธุรกิจ ประเภทนี้

พระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความหมายของคำว่า "โรงแรม" หมายถึง สถานที่พักที่ ตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการที่พักสำหรับคนเดินทาง โดยที่ไม่มีค่าตอบแทน ซึ่งเป็นคำ จำกัดความของคำว่าโรงแรมนั้นจะทำให้สามารถเข้าใจในเนื้อหาของสาระของกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติโรงแรมในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม คือ เพื่อ ประโยชน์ในการกำหนดและควบคุมมาตรฐานของโรงแรม ส่งเสริมการประกอบธุรกิจของโรงแรม

ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงและความแข็งแรง สุขลักษณะและความปลอดภัยของ โรงแรม ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดประเภทของ โรงแรมและกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง ลักษณะ สิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรฐานในการประกอบธุรกิจ โรงแรม (มาตรา 13)

ให้ผู้ประกอบธุรกิจ โรงแรมและผู้จัดการมีหน้าที่และความรับผิดชอบนี้คือ

1) ดูแลรักษาความสะอาดด้านสุขลักษณะและอนามัยของ โรงแรมให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

2) ดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (สงวน สิทธิเลขาธิการ, 2546ค, หน้า 174-176)

7. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข เป็นกฎหมายที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งในเรื่องการควบคุมการประกอบกิจการต่างๆ การป้องกันและระงับเหตุรำคาญ การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย การคุ้มครองสุขลักษณะและอนามัยด้านสิ่งแวดล้อมหรือการสุขาภิบาล สิ่งแวดล้อมและครอบคลุมทั้งกิจกรรมหรือการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยที่กฎหมายดังกล่าวมีหลักการที่มุ่งจะคุ้มครองเรื่องสุขภาพและอนามัยของประชาชนให้ประชาชนในสังคม ได้มีสิ่งแวดล้อมและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีความปลอดภัย

พระราชบัญญัติการสาธารณสุขนั้นได้แยกประเภทของการจัดการด้านสุขาภิบาล สิ่งแวดล้อมได้หลายประการดังนี้

1. การกำจัดสิ่งสกปรกและของเสีย
2. การควบคุมน้ำใช้ของประชาชน
3. การควบคุมสถานที่จำหน่ายสินค้าอุปโภคและบริโภค
4. การควบคุมสถานที่ที่ผิดสุขลักษณะ
5. การป้องกันเหตุรำคาญ
6. การควบคุมการค้าที่เป็นที่รังเกียจและอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและธุรกิจ โรงแรมคือในส่วนของการกำจัดสิ่งสกปรกและของเสีย การควบคุมสถานที่ผิดสุขลักษณะในด้านอาคารของ โรงแรมที่พัก และสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่สำคัญ การป้องกันเหตุรำคาญ การควบคุมการค้าที่เป็นที่รังเกียจหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก (บ้านจอมยุทธ, ออนไลน์, 2552)

8. พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ.2526

พระราชบัญญัติรักษาคลองประปานั้นเป็นกฎหมายที่ให้ความสำคัญต่อการรักษาคลองประปาให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ เพื่อให้ประชาชนได้มีแหล่งน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันเนื่องจากว่าแหล่งน้ำเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เราทุกคน เราต้องอาศัยแหล่งน้ำที่สะอาดและมีความสมบูรณ์ที่จะสามารถนำมาใช้ได้ ด้วยเห็นความสำคัญของ ด้วยเห็นความสำคัญของแม่น้ำ ลำคลองกฎหมายดังกล่าวจึงต้องมีการวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรักษาแม่น้ำ ลำคลองให้เกิดความสมบูรณ์ต่อไป จากคำจำกัดความของคำว่า คลองประปา ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวได้ให้ความหมายไว้ว่า คลองที่การประปาใช้เก็บน้ำและส่งน้ำที่ได้มาจากแหล่งน้ำดิบ คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ เพื่อใช้ในการผลิต น้ำประปา ซึ่งหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการรักษาคลองประปานั้นมีเนื้อหาสาระที่สำคัญดังนี้ (สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร, ออนไลน์, 2550)

1) ห้ามมิให้ผู้ใดขุดหรือขยายคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ สร้างทำนบหรือปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างอื่นใดลงในเขตคลอง ดังกล่าว เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากการประปาตาม มาตรา 7 และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาตนั้น (มาตรา 9)

2) ห้ามมิให้ผู้ใดเทหรือทิ้งสิ่งใด ๆ หรือระบายหรือทำให้ น้ำโสโครกลงไปในคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ (มาตรา 14)

3) ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งซากสัตว์ ขยะมูลฝอย หรือสิ่งปฏิกูลลงใน เขตคลองประปา คลองรับน้ำ หรือคลองขังน้ำ (มาตรา 15)

4) ห้ามมิให้ผู้ใดชักผ้า ถ้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรืออาบน้ำในเขต คลองประปา (มาตรา 16)